

Шестакова Ю.Д.

*аспірантка кафедри господарського права і процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4890-0027>*

ОБ'ЄКТНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ З ІНВЕСТИЦІЙНОЮ СКЛАДОВОЮ

Чітке виділення об'єктів інвестування, зокрема у контексті корпоративних відносин, так само як і відділення об'єктів інших правовідносин, дозволяє системно оцінювати результати регулюючого впливу законодавства та договірного упорядкування відповідної економічної сфери. Фактично йдеться про фокус регулюючого впливу індивідуального чи нормативного порядку, який необхідний для оцінки результатів та прогнозування перспективних заходів на економічні відносини приватно-правового та публічно-правового характеру. Об'єкти корпоративних прав, тобто матеріальні та нематеріальні блага стосовно яких виникають корпоративні правовідносини, виступають складовою інвестиційних мотивів участі інвесторів в господарських організаціях та є доволі різноманітними, включають в себе об'єкти, які передбачені Господарським кодексом України (далі – ГК України), Цивільним кодексом України (далі – ЦК України) та спеціальним інвестиційним законодавством. При цьому, звертає на себе різні аспекти поняття складу майна, що застосовуються в ГК та ЦК України. В ст. 139 ГК України (сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів) підкреслюється його економічну роль, тоді як визначення майна у ст. 190 ЦК України (речі, сукупність речей, майнові права та обов'язки)

зосереджує увагу на догматичному відображенні об'єктів права власності. Формування погляду на об'єкт корпоративних прав в розрізі інвестиційної діяльності має свою специфіку, обумовлену розбіжністю економічних та юридичних аспектів корпоративних правовідносин як таких, коли власник підприємства в економічному сенсі не є таким з юридичного погляду, що уособлюється у зобов'язальному розумінні прав засновника. Ця специфіка має бури врахована в дослідженні об'єктів корпоративних прав. Важливо відзначити, що цілісний майновий комплекс може включати також «нематеріальні блага» і «немайнові блага» (за термінологією ЦК України – глави 15 у цілому та ст. 201, зокрема).

Стан дослідження теми. У фаховій літературі приділялась увага об'єктам корпоративних прав, наприклад, у працях таких вчених як: А. Запровадюк, О. Беяневич, Г. Кірейцев, І. Паламарчук, О. Подцерковний, Р. Тарнавський, В. Щербина тощо. Разом із тим характеристиці об'єктів корпоративних прав в інвестиційному аспекті не приділялося достатньої уваги.

Метою статті є виокремлення та аналіз поняття, ознак та змісту об'єктів корпоративних прав з інвестиційною складовою, які є окремою правовою категорією, комплексного характеру, стосовно яких запроваджений певний режим власності.

Виклад основного матеріалу. Для корпоративних прав з інвестиційною складовою притаманним є певне коло об'єктів майнового та немайнового характеру. До найбільш роз-

повсюджених об'єктів відносяться фінанси (кошти), умови та порядок інвестування яких визначений нормами чинного законодавства. Поняття «інвестиційна складова» загалом орієнтує на мотив капіталовкладень інвестора.

Таку форму виокремлює на законодавчому рівні Податковий кодекс України (далі - ПК України) в розрізі спеціальних відносин. Зокрема, за п.п. 14.1.82. ПК України інвестиційна складова це кошти, передбачені в тарифі на виробництво, передачу та постачання електричної енергії, виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, а також транспортування, зберігання та постачання природного газу ліцензіата як частина прибутку, що залишається в розпорядженні суб'єкта господарювання для цільового фінансування видатків, пов'язаних із відновленням, реконструкцією, модернізацією основних засобів (у тому числі заходів з підвищення безпеки та дотримання екологічних норм) та будівництвом нових об'єктів підприємств паливно-енергетичного комплексу, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України. Тобто, податкове законодавство визначає інвестиційну складову виключно у формі грошей та до окремої сфери господарювання – паливно-енергетичної. Представляється, що інвестиційна складова може бути виражена як у грошовій формі, так і в інших формах, у тому числі й нематеріальній та може бути застосована до всіх сфер господарювання за аналогією закону. Тобто, можливо виокремити інвестиційну складову в економічному розумінні через наявність суб'єктів господарювання, майна, яке використовується в господарському обігу та мети інвестиційного процесу – отримання прибутку. Для визначення інвестиційної складової корпоративних прав у широкому сенсі варто розглянути декілька її форм, зокрема, грошову та майнову.

Грошову форма корпоративного інвестування можливо визначити як різновид венчурного капіталу, який «являє собою не тільки фінансовий але й інтелектуальний

капітал, який містить інноваційну ідею, наукові знання, розробки, ноу-хау у сфері маркетингових стратегій, ділову активність, досвід організації управління і виробництва, а отже володіє синергетичним ефектом впливу на розвиток науково-інноваційної діяльності» [1, с. 7]. А. Ісакссон з Школи бізнесу університету Швеції стверджує, що саме корпоративний венчурний капітал являє собою «підмножину ризикового капіталу, в процесі інвестування якого ризик для корпорації як співвласника компенсується участю у майбутньому успіху підприємства. Підприємства, які інвестуються внутрішніми корпоративними джерелами, дослідник називає як такі, що знаходяться «в полоні» батьківської корпорації. Тобто це компанії, які належать корпорації, що створила їх та інвестує в них свої власні ресурси. Корпорації здійснюючи венчурне фінансування мають на меті реалізацію стратегічних цілей, це є однією з основних рис, що відрізняє корпоративний венчурний капітал від венчурного капіталу» [2, с. 13]. А. Гомперс та І. Лернер, на відміну від вищенаведених дослідників, розглядають корпоративний венчурний капітал в якості «альтернативного джерела фінансування підприємницької компанії. Корпоративний венчурний капітал розглядається з точки зору старт-апів з акцентом на вплив корпоративного венчурного капіталу на інвестиційні відносини і результати цих відносин» [3, с. 9-10]. На думку А. В. Запровадюка корпоративний венчурний капітал – це «особлива форма капіталу, яка утворюється на основі синтезу фінансового та людського капіталів, якому властивий високо ризиковий характер» [4, с. 91]. Таким чином, корпоративний венчурний капітал може бути утворений завдяки інвестиційної складової, як процесу, під час якого ухвалюється рішення щодо його формування, використання та розподілу.

Як правило, об'єктам корпоративних прав, у тому числі з інвестиційною складовою є виключно фінанси, так як дозволяють їх широке вкладення майже без обмежень як то за різновидами ринку, так і за об'ємами. У літе-

ратурі зазначається, що «структура фінансових ресурсів розглядається в тісному зв'язку з вартісною структурою валового внутрішнього продукту за джерелами створення або напрямками використання. Завдяки такому розгляду стає можливим визначити рівень використання фінансових ресурсів у розподільчих процесах; дати характеристику ефективності функціонування фінансового механізму; прослідкувати рух кожної складової частини фінансових ресурсів» [5, с. 27-28]. Тобто, господарська інвестиційна діяльність залежить від розміру вкладених коштів, кінцевого продукту, рентабельності виробництва та величини прибутку.

Отримання прибутку є важливим аспектом інвестиційного корпоративного процесу, адже саме від його наявності та розміру можливо ефективно здійснювати господарську діяльність та планувати її на майбутнє. Позитивним в цьому сенсі є грошово-фінансове управління як готівкового, так і безготівкового характеру. При цьому, на думку І. П. Ткаченко, «управління поточними фінансовими вкладеннями слід узгоджувати із політикою оптимізації залишків грошових коштів на банківських рахунках та формування резервів ліквідності». В «світі моделі управління вільними залишками грошових коштів на поточних рахунках: модель Баумоля, модель Міллера-Орра та модель Баранека. Згідно з цими моделями рішення щодо обсягів та кількості операцій у рамках поточних інвестицій слід приймати, враховуючи такі чинники: прогнозовані доходи від поточних фінансових інвестицій; накладні витрати, пов'язані із здійсненням інвестицій і дезінвестицій; величину втрачених доходів у разі зберігання залишків коштів на рахунку в банку (за відсутності інвестицій)» [6, с. 27-28]. Для корпоративного інвестування привабливим є саме аналіз витрат та доходів від поточної та майбутньої діяльності.

Майно також є привабливим видом інвестування в корпоративні права будь-якої юридичної особи, у тому числі й у якості інвестицій.

Проблемним є інвестування публічного майна, яке у літературі виокремлюють від майна приватних осіб. Наприклад, на думку О. М. Тадеєвої, публічним майном є «майно, що становить собою сукупність речей, а також майнові права та обов'язки, що є загальнодоступними і призначеними для загального користування або для загального блага і через певні обставини не можуть належати приватній особі. Таке майно забезпечує нормальне існування кожного громадянина в суспільстві та державі» [7, с. 73–74]. І.В. Паламарчук визначає публічне майно як «окрему річ, сукупність речей або майновий комплекс, які призначені для громадського користування та задоволення публічного інтересу, однак вилучені з обороту або обмежені в ньому, хоча держава в особі державних органів та інших соціально-публічних утворень, представляючи суспільство, має право власності на такі речі, тобто право публічної власності» [8, с. 205]. Представляється, що мова йдеться про право державної власності. Проблема полягає в складній формально-обов'язковій процедурі визначення і використання державного (публічного) майна у якості інвестицій. Тобто, можливо говорити про інвестиційну складову у вигляді публічного майна, яке належить державі або органам місцевого самоврядування, які його реалізують шляхом вкладення інвестицій, наприклад, у концесійному договорі або в угоді про розподіл продукції.

У літературі виокремлюють деякі проблемні аспекти щодо визначення майна та відповідних правовідносин щодо нього. Наприклад, зазначається, що «термін «майно» має неоднозначне трактування, а проблема застосування цього терміну полягає в тому, що він має важливе значення для визначення конкретних прав та обов'язків сторін в інвестиційних правовідносинах, де майно є об'єктом права, і тому виникає потреба щоразу визначати значення цього терміну шляхом тлумачення тексту правової норми. Також певні труднощі виникають з приводу того, що в деяких галузях законодавства

(наприклад, у митному, податковому) об'єкту права – майну може надаватися особливе правове значення, що є надзвичайно важливим, оскільки інвестиційні правовідносини тісно пов'язані з митними, податковими, а також можуть бути видом цивільних правовідносин. І тому законодавець у Законі України «Про інвестиційну діяльність» визначивши, що об'єктом інвестиційної діяльності може бути будь-яке майно (уточнення – не заборонене чинним законодавством), надалі конкретизував: у тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях та сферах народного господарства» [9, с. 119]. Зокрема, проблемним є правове визначення частки у ТОВ, яка, як слушно зазначає О.П. Подцерковний не є часткою в спільному майні, позаяк учасники ТОВ не є співвласниками у розумінні глави 26 ЦК України (ст. 355-372). Якби учасники товариства були співвласниками, то у силу приписів ст. 358 ЦК України відповідне право спільної часткової власності здійснювалося б співвласниками за їхньою згодою, тобто господарська діяльність товариства унеможлилювалася б - будь-який учасник товариства незалежно від розміру частки мав би право «вето» на всі рішення товариства. Юридична особа перетворилася б на аморфне колективне утворення, не здатне прийняти будь-яке рішення [10, с. 130].

Об'єкти інвестиційних корпоративних прав можуть бути пов'язані з інноваціями. Це, зокрема, можуть бути венчурні інвестиції як «інвестиції, які вкладаються венчурними інвестиційними фондами в інноваційні підприємства, а також в розробку та подальшу комерціалізацію інновацій суб'єктами господарювання в обмін на частку в статутному капіталі отримувача інвестицій» [10, с. 15]. При цьому існують проблеми оцінки інновацій при внесенні їх у статутні капітали та договірні підстави такої процедури, тобто надання їм статусу інвестиційної складової. П. Я. Хомин висловив думку, що «... нині проблема оцінювання є головною для функціонування системи бухгалтерського

обліку, причому в Україні ще більш загострилася, зважаючи на інфляційні процеси попереднього й нинішнього десятиліть, а також специфічні вимоги податкового законодавства щодо застосування т.зв. «справедливої вартості», «звичайних цін», визначення яких ні методично, ні методологічно не забезпечено» [11, с. 111]. Зокрема, на думку економістів існує економічна оцінка інновацій, яка пов'язана із випуском та реалізацією продукції автором та визначенні наступні її напрями: оцінка інноваційного проекту щодо економічної ефективності залучених інвестицій та їх вплив на інвестиційну привабливість; оцінка ефективності випуску та збуту інноваційної продукції та їх вплив на отриманні результати; оцінка зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства щодо можливостей інноваційного розвитку [12, с. 65]. Тобто, при наданні статусу інноваціям інвестиційної складової необхідно провести аналітично-оціночну процедуру, метою якої є визначення їх ринкової вартості, ефективності, продуктивності, прибутковості та враховуючи витрати на їх легалізаційний фактор - патентування та ліцензування.

Порядок внесення інновацій у статутний капітал опосередковується договором, який за своєю суттю не є ліцензійним, адже на підставі останнього надаються права на використання об'єкта інтелектуальної власності, але не відбувається їх відчуження. Тут можна відмітити позицію І. В. Кривошеїної про те, що: «Вкладом до статутного капіталу товариства майнові права можуть бути лише на підставі правочину щодо передання виключних майнових прав, але не ліцензійного договору. Зазначене підтверджується і ст. 115 ЦКУ, згідно з якою товариство є власником майна, переданого йому учасниками товариства у власність як вклад до статутного капіталу. Враховуючи наявність спеціальної договірної конструкції щодо передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, це виключає можливість включення таких прав до статутного капіталу на підставі ліцензій-

ного договору, оскільки ліцензійне стає власником прав на об'єкт інтелектуальної власності; крім того, ліцензіату не відчужуються майнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт» [13, с. 193-194]. Цей висновок підтверджується і позицією органів судової влади. Зокрема, відповідно до п. 5.1. Постанови Пленуму Вищого господарського суду України № 12 від 17 жовтня 2012 р. у разі внесення майнового права до статутного капіталу юридичної особи, окрім зазначення про це в установчому договорі, необхідне укладення окремого договору про передання виключного права, а у випадках, передбачених законом, – також і державна реєстрація такого окремого договору [14]. Тобто, деякі інновації при набутті статусу інвестиційної складової потребують належного договірної забезпечення з обов'язковою процедурою – державною реєстрацією договору. При цьому слід враховувати, що «правовласник має змогу передавати лише деякі майнові права на об'єкти інтелектуальної власності, які йому належать, але це повинно бути чітко обумовлено в документах, які засвідчують передачу майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу АТ. Натомість права, які не передаються правовласником (учасником) в статутний капітал АТ, залишаються у нього» [15, с. 90].

Також, за судовою практикою при відчуженні корпоративних прав виникають спірні моменти, у тому числі й стосовно тих, якфі мають своїм предметом інвестицій. Зокрема, в ухвалі Верховного Суду від 27.02.2019 р. у вказаній справі №909/1294/15 про передачу справи на розгляд Великої Палати Верховного Суду вказано, що відступлення (зокрема, безоплатне) частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю на підставі письмової заяви на користь третіх осіб, які не є учасниками цього товариства, законодавством не передбачене. Здійснення відступлення у такий спосіб суперечить загальним засадам цивільного права щодо підстав набуття та припинення права власності.

Тому за відсутності вчинення у встановленому цивільним законодавством порядку учасником товариства і третьою особою правочину, спрямованого на відчуження частки у статутному капіталі товариства, відсутні підстави для переходу права власності на таку частку до третьої особи. Отже, відсутні підстави для припинення права власності учасника на частку в статутному капіталі, а також набуття цього права третьою особою. За таких умов набуття третьою особою статусу учасника товариства шляхом прийняття відповідного рішення загальними зборами учасників товариства не відповідає положенням чинного законодавства [16].

Обрання способу відступлення частки у статутному капіталі завжди було дискусійним питанням. Я. Михайлюк зазначає: «Часто практикувалося відступлення частки у статутному капіталі за заявою про відступлення на користь третьої особи (як іншого учасника товариства, так і будь-якої іншої особи) без додаткового укладення окремої угоди про відступлення частки. Така практика ґрунтувалася на положеннях ст. 147 Цивільного кодексу України та ст. 53 Закону України «Про господарські товариства» (в редакції, чинній до прийняття Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»), де вказано, що учасник товариства з обмеженою відповідальністю має право продати або іншим чином відступити свою частку. Наразі, відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», учасник товариства має право відчужити свою частку (частину частки) у статутному капіталі товариства оплатно чи безоплатно іншим учасникам товариства або третім особам, що фактично знімає проблему неоднозначності тлумачення права учасника «іншим чином відступити свою частку». Адже відчуження (оплатне чи безоплатне) може здійснюватися на підставі відповідних цивільно-правових угод (купівлі-продажу, дарування тощо)» [17, с. 18]. Тобто, рішення щодо розпорядження інвестиційною складовою частки

є суто суб'єктивним правом власника – учасника товариства, який може її передати іншим учасникам на платних та/або безоплатних засадах.

Взагалі інвестиції як внески, що стають об'єктами корпоративних прав, є вкрай привабливим механізмом фінансування підприємства та стимулом для його ефективного розвитку, а також чинником запобігання кризовим явищам, у тому числі й банкрутства. Слушною є думка Мушнікова С.А. про те, що «особливу роль у фінансовому забезпеченні розвитком підприємства в кризових умовах функціонування повинні займати державне та інвестиційне фінансування. В умовах, що склалися підприємствам занадто складно виділити власні фінансові ресурси для подальшого розвитку діяльності» [18, с. 65]. Державне інвестування пов'язано із його цілями, задачами та метою, адже, як правило, мета інвестування – це отримання прибутку. Не випадково, на думку М.Є. Молчанової існує «мета розміщення інвестиції. Корпоративне інвестування здійснюється з метою отримання прибутку, хоча інколи вона опосередковується прагненням досягти певного соціального ефекту (всебічний розвиток культурної, гуманітарної сфер, трудового потенціалу населення, забезпечення населення сільськогосподарською продукцією тощо). Зазначена мета при корпоративній формі інвестиційної діяльності має індивідуальний характер для кожного інвестора, який діє самостійно на засадах конкуренції з іншими суб'єктами інвестиційної діяльності, що прагнуть досягти аналогічних цілей. Підтвердженням цьому є ч. 2 ст. 7 Закону України «Про інвестиційну діяльність», відповідно до якої «інвестор самостійно визначає цілі, напрями, види й обсяги інвестицій. Взагалі спільність мети та чітка організація діяльності осіб, що об'єдналися заради єдиної мети, притаманні спільному інвестуванню, що, власне, і є однією з головних ознак, яка відрізняє його від корпоративного. Окрім того, прагнення одержати прибуток у ході здійснення спільного інвестування, на відміну від корпоративного, як правило, поєднується з відповідною

господарською метою, наприклад, упровадженням новітніх технологій, здійсненням будівництва житла, виробленням сільськогосподарської продукції тощо» [19, с. 89]. Тобто, ще на стадії прийняття рішення по внесення інвестицій потрібно визначати мету такого процесу та враховувати наслідки їх подальшого доцільного використання. Вважається, що спільною рисою для корпоративного та спільного інвестування є мета отримання прибутку, а відмінністю є притаманне для останнього спільник пошук різноманітних дій щодо її досягнення.

Висновки. Об'єкти корпоративних прав з інвестиційною складовою представляють собою майно та/або майнові права та/або нематеріальні активи, які вносяться в статутний капітал корпоративних організацій різних форм власності (наприклад у формі публічного майна), з метою здійснення інвестиційної діяльності у результаті укладання правочинів у письмовій, в тому числі електронній формах (деякі підлягають державній реєстрації), обіг яких здійснюється за процедурою, визначеною нормами чинного законодавства. У площині правозастосування та правотлумачення виникають проблеми оцінки, легалізації та заохочення внесків у вигляді інвестиційної складової в корпоративні права, що мають розглядатися під кутом сприйняття корпоративної форми інвестування як предмету спеціального правового регулювання, зокрема, у контексті організаційно-господарського, податкового, кредитного та іншого стимулювання з боку держави.

Корпоративний венчурний капітал слід визнавати узагальненою правовою категорією корпоративних прав з інвестиційною складовою, щодо якого здійснюється володіння, використання та розпорядження майном та/або майновими правами, які є часткою статутного капіталу юридичної особи, з метою отримання інвестиційного прибутку та/або досягнення певного соціального ефекту в створення нових та швидкозростаючих підприємств, за умови їх легалізації та відповідного документального підтвердження.

Анотація

У статті досліджено поняття, ознаки і зміст об'єктів корпоративних прав з інвестиційною складовою, які є окремою правовою категорією та визначені нормами чинного законодавства загального і спеціального характеру. Підставою виникнення зазначених прав є наявність суб'єкта господарювання – юридичної особи будь-якої організаційно-правової форми та форми власності.

Доведено, що об'єкти корпоративних прав з інвестиційною складовою представляють собою майно та/або майнові права та/або нематеріальні активи, які вносяться в статутний капітал корпоративних організацій різних форм власності (наприклад у формі публічного майна), з метою здійснення інвестиційної діяльності у результаті укладання правочинів у письмовій, в тому числі електронній формах (деякі підлягають державній реєстрації), обіг яких здійснюється за процедурою, визначеною нормами чинного законодавства. У площині правозастосування та правотлумачення виникають проблеми оцінки, легалізації та заохочення внесків у вигляді інвестиційної складової в корпоративні права, що мають розглядатися під кутом сприйняття корпоративної форми інвестування як предмету спеціального правового регулювання, зокрема, у контексті організаційно-господарського, податкового, кредитного та іншого стимулювання з боку держави.

Корпоративний венчурний капітал слід визнавати узагальненою правовою категорією корпоративних прав з інвестиційною складовою, щодо якого здійснюється володіння, використання та розпорядження майном та/або майновими правами, які є часткою статутного капіталу юридичної особи, з метою отримання інвестиційного прибутку та/або досягнення певного соціального ефекту в створення нових та швидкозростаючих підприємств, за умови їх легалізації та відповідного документального підтвердження.

Ключові слова: об'єкти корпоративних прав, інвестиції, прибуток, право власності, суб'єкти господарювання, юридичні особи, чинне законодавство.

Shestakova Yu.D. Objective characteristics of corporate rights with investment component

The article examines the concepts, signs and content of objects of corporate rights with an investment component, which are a separate legal category and are defined by the norms of current legislation of a general and special nature. The basis for the emergence of the specified rights is the existence of a business entity - a legal entity of any organizational and legal form and form of ownership.

It has been proven that objects of corporate rights with an investment component represent property and/or property rights and/or intangible assets that are included in the charter capital of corporate organizations of various forms of ownership (for example, in the form of public property), for the purpose of carrying out investment activities as a result conclusion of transactions in written, including electronic forms (some are subject to state registration), the circulation of which is carried out according to the procedure determined by the norms of current legislation. In the field of law enforcement and legal interpretation, there are problems of assessment, legalization and promotion of contributions in the form of an investment component in corporate rights, which should be considered from the angle of perception of the corporate form of investment as a subject of special legal regulation, in particular, in the context of organizational and economic, tax, credit and other incentives from the state.

Corporate venture capital should be recognized as a generalized legal category of corporate rights with an investment component, which involves the ownership, use and disposal of property and/or property rights, which are part of the authorized capital of a legal entity, with the aim of obtaining an investment profit and/or achieving a certain social effect in creation of new and fast-growing enterprises, subject to their legalization and appropriate documentary confirmation.

Key words: objects of corporate rights, investments, profit, ownership, business entities, legal entities, current legislation.

Список використаних джерел:

1. National Venture Capital Association, NVCA/ Yearbook, Prepared by Thomson Reuters, 2013. 111 p.
2. Studies on the venture capital process, Anders Isaksson, Studies in Business administration, Serie B No 59, Umea School of Business UMEA UNIVERSITY Sweden, 2006. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <http://umu.divaportal.org/smash/get/>
3. Corporate venture capital and the value-added for technology – based new firms, Markku Maula, Institute of Strategy and International business, Helsinki University of technology, 2001. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle>
4. Запровадюк А.В. Концепції корпоративного венчурного капіталу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Економічні науки. 2014. Випуск 7. Частина 1. С. 88-91.
5. Кірейцев Г.Г., Александрова М.М., Маслова С.О. Гроші. Фінанси. Кредит. Навч.-метод. посібник; За ред. проф. Г. Г. Кірейцева. Житомир: ЖІТІ, 2001.
6. Ткаченко І.П. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва» (частина 2) освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за напрямом підготовки 6.030508 Фінанси і кредит. Укладач Ткаченко І.П. Кам'янське: ДДТУ, 2017. 156 с.
7. Тадєєва О.М. Генеза поняття «публічне майно». *Адміністративне право і процес*. 2013. № 4 (6). С. 67-75.
8. Паламарчук І.В. Публічне майно як засіб здійснення повноважень поліції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ-Запоріжжя, 2017. 251 с.
9. Чернадчук В.Д., Сухонос В.В., Чернадчук Т.О. Основи інвестиційного права України: Навчальний посібник. За заг. ред. В.Д. Чернадчука. 2-ге вид., перероб. і доп. Суми: ВТД «Університетська книга»; К., 2005. 384 с.
10. Подцерковний О. Щодо вирішення проблем примусового звернення стягнення на частку боржника в товаристві з обмеженою відповідальністю *Слово Національної школи суддів України*. 2022. № 3-4 (40-41). С. 124-134.
11. Тарнавський Р.В. Господарсько-правове стимулювання венчурного інвестування в Україні: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня к.ю.н. за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. 22 с.
12. Хомин П.Я. Парадигма й контроверзи бухгалтерського обліку та звітності (спроба консеквентного аналізу): монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 299 с.
13. Волошин І. В. Методичні підходи до оцінки інновацій. Аудиторські послуги. h URL: <https://magazine.faaf.org.ua/metodichni-pidhodi-do-ocinki-innovaciy.html> (дата звернення 20.05.2023).
14. Кривошеїна І. В. Особливості внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 189-195.
15. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 жовтня 2012 р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
16. Пермінова С. О. Особливості внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу акціонерного товариства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Випуск 21. Частина 2. С. 89-92.
17. Ухвала Верховного Суду від 27.02.2019 р., справа № 909/1294/15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
18. Михайлюк Я. Корпоративні спори: що каже ВС. *Юридична газета*. 2019. № 17-18.
19. Мушников С.А. Фінансовий механізм розвитку підприємств в кризових умовах функціонування. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. № 52. С. 61-67.
20. Молчанова М.Є. До питання про співвідношення корпоративного та спільного інвестування. *Актуальні питання інноваційного розвитку*. 2012. № 2. С. 84-90.